

LANDINFO NOTAT

LANDINFO NOTAT er utarbeidet av *Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon* (LANDINFO).

LANDINFO NOTAT kan inneholde utvalg, sammenstilling og vurderinger av informasjon fra en rekke kilder, samt LANDINFOs vurdering av enkelte eller flere av de refererte kildene.

REGION: Vest-Afrika
LAND: Elfenbenskysten

TEMA: Etnisitet og politisk konflikt rundt *ivoirité*-spørsmålet

UTARBEIDET AV: Geir Skogseth
DATO: 05.01.2006
SENEST OPPDATERT: 05.01.2006

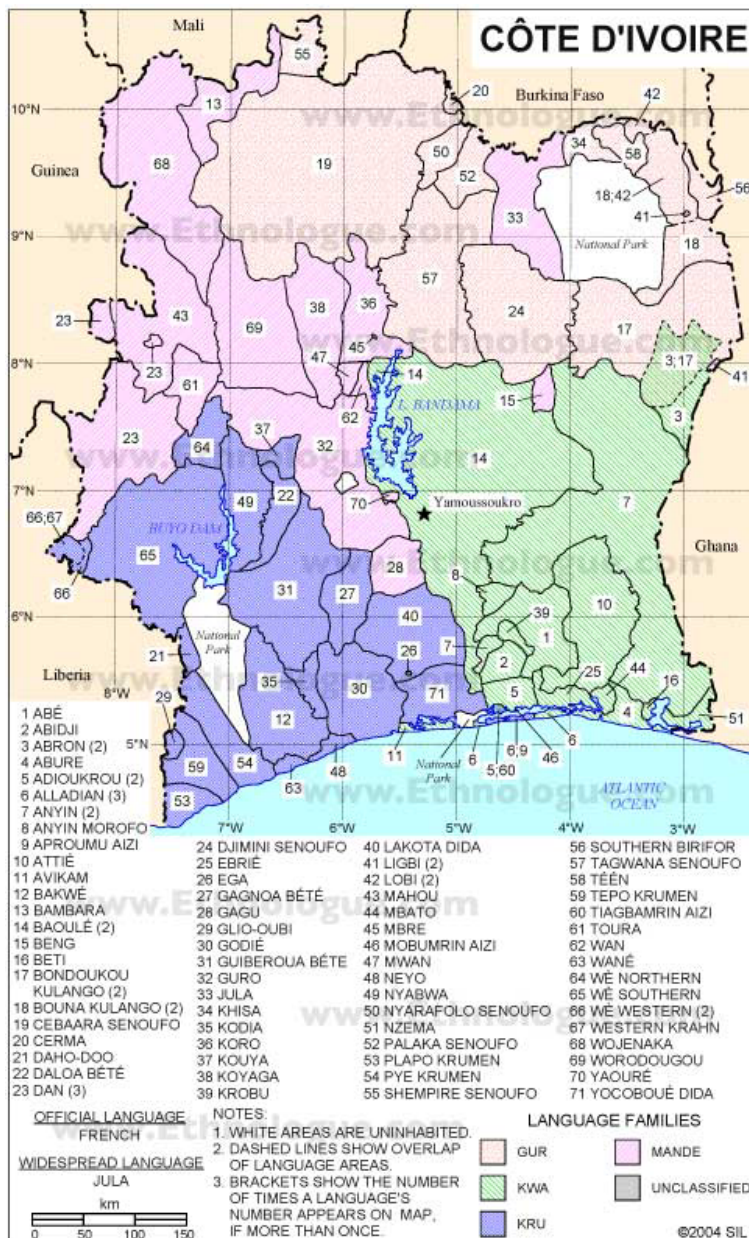
OM ETNISITET I ELFENBENSKYSTEN

Elfenbenskysten er et etnisk sammensatt land, i likhet med landene ellers i regionen. Vanligvis snakker man om 60 etnisiteter,¹ som er fordelt i fire hovedgrupper med felles språklige og kulturelle trekk:

- Mandé
 - Mandé nord
 - ♣ Bambara, dioula, gbin, malinké, nigbi
 - Mandé sør
 - ♣ Gagou, gouro, mona, n'gain, ouan, toura, yacouba, yaourè
- Gur
 - Birifor, degha, gondja, gouin, kamara, komono, koulango, lobi, lohron, nafana, samogho, sénoufo, siti, toonie
- Krou
 - Ahizi, bakwé, bété, dida, gnaboua, godié, guéré, kodia, kouya, kouzié, kroumen, neyo, niédéboua, oubi, wané, wòbè
- Kwa
 - Akan
 - ♣ Abbron, agni, baoulé
 - Lagune-folk
 - ♣ Abbey, abidji, abouré, adjoukrou, alladian, appolo, akyé, avikan, ebrié, éga, éhotilé, essouma, krobou, m'batto

¹ Stavemåten for de enkelte gruppene som er brukt her er den franske, som ivorianere selv vanligvis bruker.

Før de interne migrasjonene i vår tid som hovedsakelig startet med fransk kolonisering (fra 1893), og som har fortsatt etter at Elfenbenskysten fikk uavhengighet i 1960, fordelte disse etniske gruppene seg geografisk på denne måten:²

² Merk at stavemåten her delvis skiller seg fra den franske som vanligvis brukes av ivorianere. Noen av de 60 etniske gruppene nevnt tidligere er her splittet opp i flere undergrupper ettersom de snakker distinkte dialekter.

Vest-Afrika har vært preget av migrasjon i mange hundre år, og det varierer derfor fra gruppe til gruppe hvor lenge de forskjellige har vært etablert i områdene hvor de dominerer i henhold til kartet. Kartet representerer imidlertid en lokal tilnærmet konsensus om tradisjonelle kjerneområder for de forskjellige etnisitetene. Hovedgruppene kwa og krou har tilhold i subtropiske skogområder i sør, mens mandé og gur primært har tilhold i savanneregionen i nord.

Ingen av de fire hovedgruppene av etnisiteter har bare tilhold i Elfenbenskysten, alle er knyttet opp til grupper i naboland (ett eller flere) språklig og kulturelt. Mandé-folkegrupper finner vi også i Guinea, Liberia, Sierra Leone, Mali, Burkina Faso og Senegal; gur-folkegrupper i Mali, Burkina Faso, Ghana og Togo; kwa-grupper i Ghana, Togo og Benin, og krou-grupper i Liberia.³ Både språklig og kulturelt kan også etnisiteter i Elfenbenskysten føle sterkere enhet med grupper de har bånd til i naboland enn andre innenfor samme hovedgruppe i Elfenbenskysten.

Etnisk fordeling 1998 – ivorianske borgere⁴

Etnisitet	Abidjan	Hele Elfenbenskysten (med Abidjan)
Mandé	27,4%	22,4%
Gur	9,3%	20,8%
Krou	17,4%	11,7%
Kwa	44,8%	44,2%
Annet	1,1%	0,9%

Migrasjonsstrømmer under kolonitida og etter frigjøringen

Med kolonialiseringen startet nye migrasjonsbølger fordi den økonomiske utviklingen primært fant sted sør i landet. Dette førte til to hovedstrømmer av migranter. Den ene fra resten av landet (og naboland – særlig Mali, Burkina Faso og Guinea) til Abidjan, som har vokst fra en liten landsby til en storby på i overkant av tre millioner innbyggere på mindre enn hundre år. Den andre strømmen har gått fra nordområdene og sørøst i landet (samt de samme nabolandene som nevnt ovenfor) til den sørvestre delen. Migrantene som flyttet til Abidjan jobber primært i handel, transport, industri og håndverksnæringer, mens de som flyttet til den sørvestre delen av landet primært jobber med jordbruk – både som selvstendige bønder og på større plantasjer. Siden dagens Guinea, Mali og Burkina Faso også var franske kolonier (og Burkina Faso administrert under ett med Elfenbenskysten), var det primært fra disse nabolandene det kom migranter, mens det i betydelig mindre grad kom folk fra Liberia (fritt, men under sterk amerikansk innflytelse) og det britiskstyrte Gullkysten, som ble hetende Ghana etter frigjøringen. Migrasjon fra andre franske kolonier i regionen ble oppmuntret av franske myndigheter, og denne politikken ble videreført også etter frigjøringen under «landsfaderen» president Houphouët-Boigny.

I koloniadministrasjonen, statsapparatet og plantasjenæringen (også etter frigjøringen) hadde personer med kwa-etnisk bakgrunn, særlig baoulé, en dominerende stilling. En mindre viktig migrasjonsstrøm i antall, men som har hatt stor politisk betydning, var baoulé og andre med

³ Mange etniske grupper bor på begge sider av en grense, men kan være kjent under ulike navn i forskjellige land. For eksempel er guéré kjent som krahn i Liberia.

⁴ Statistikk fra folketelling holdt i 1998, publisert i 2001, gjengitt i Loucou 2002:132.

utdannelse som flyttet fra sørøst til andre deler av landet for å jobbe i forvaltningen på forskjellige plan, i skoleverket, som funksjonærer i plantasjedrift og i annen privat administrasjon.

Migrasjon fra utlandet

Anslagsvis en fjerdedel av Elfenbenskystens innbyggere er personer med opprinnelse i Elfenbenskystens naboland. Disse personene har i relativt liten grad tatt ivoriansk statsborgerskap, generelt fordi det først fra slutten av 1980-tallet ble noen debatt om det skulle være forskjeller i rettigheter mellom personer med ivoriansk statsborgerskap og andre som bor i landet. Under franskmennenes styre og ettpartistyret under president Houphouët-Boigny var det ingen forskjell i rettighetsnivået mellom statsborgere og innvandrere, og de færreste så derfor noen grunn til å søke om ivoriansk statsborgerskap.

Det store flertall av disse migrantene kommer fra Burkina Faso, Mali og Guinea, som har felles fortid som franske kolonier – med alt det fører med seg av felles administrasjonsspråk, rettstradisjon, skolesystem, osv. Migrantene fra disse tre landene hører stort sett til hovedgruppene mandé og gur. Innvandringen fra Liberia og Ghana har vært ganske begrenset i forhold, men innvandrerne herfra hører også til etniske grupper som er nær beslektet med grupper i Elfenbenskysten – henholdsvis krou og kwa.

I tillegg til migranter fra landene Elfenbenskysten har felles grense med, finnes det også mindre grupper fra andre land i regionen – blant andre Senegal, Niger, Togo, Benin, Nigeria og Kamerun. Til slutt har Elfenbenskysten hatt viktige migrantgrupper fra både Europa (særlig Frankrike) og Libanon. Europeerne har dominert mye av næringslivet også etter frigjøringen, tross sitt lave antall, spesielt i administrasjonen av internasjonale selskaper, mens libaneserne i stor grad driver med handelsvirksomhet – særlig import fra land utenfor regionen.

Fordeling etter statsborgerskap 1975 og 1988 – utlendinger bosatt i Elfenbenskysten⁵

Land	1975		1988	
	Antall	%	Antall	%
Burkina Faso	773850	52,5	1565085	51,5
Mali	355234	24,1	714165	23,5
Guinea	98758	6,7	224886	7,4
Ghana	47168	3,2	167145	5,5
Benin	38324	2,6	85092	2,8
Nigeria	42746	2,9	51663	1,7
Liberia	4422	0,3	6078	0,2
Afrika ellers	82544	5,6	191457	6,3
Verden ellers	16214	1,1	33429	1,1
	1474000	100	3039000	100

⁵ Tapinos et al 2002:389, basert på folketellinger foretatt av ivorianske myndigheter. Kategorien «Verden ellers» omfatter hovedsakelig franske og libanesiske borgere. Andre kilder oppgir tallet på bare libanesiske borgere til å ligge betraktelig høyere (rundt 100 000) – denne mulige underrapporteringen kan også gjelde andre nasjonaliteter.

Innvandrerbefolkningen i forhold til Elfenbenskystens folketall

	1965	1975	1988	1993
Elfenbenskysten under ett	4 118 000	6 700 000	10 854 000	13 240 000
Innvandrere - antall	700 000	1 474 000	3 039 000	3 310 000
Innvandrere - andel	17%	22%	28%	25%

Religion

Opprinnelig var alle folkeslagene som har opprinnelse i regionen animister, hvor forholdet til en parallell ånderverden generelt er viktig for religiøst liv. Det er til dels stor forskjell mellom de forskjellige gruppenes religiøse skikker, selv om det også finnes fellesnevner som krysser etniske linjer. Islam ekspanderte i sahelbeltet vestfra fra 1500-tallet og utover, i dag er ca 23% av ivorianerne muslimer – hovedsakelig folk som tilhører mandé- og gur-folkeslag. Kristendommen kom til Elfenbenskysten med europeiske misjonærer på 1800-tallet, og ekspanderte inn i landet sørfra. Likevel er bare anslagsvis 12% av befolkningen kristne i dag. Både muslimer og kristne i Elfenbenskysten har ofte en religiøs praksis som inkorporerer mange aspekter fra animistisk religion. Det er ikke uvanlig med ekteskap mellom personer med ulik religion, særlig blant urbane ivorianere med utdannelse.

De kristne i Elfenbenskysten var overveiende katolikker til utpå 1970- og 1980-tallet, men i likhet med i resten av regionen, er karismatiske protestantiske menigheter i sterk vekst – både blant katolikker og animister. Disse pinsemenighetene har ofte sterke bånd til amerikanske misjonsbevegelser.⁶ Muslimene i landet er sunnier av maliki-skolen. Sufi-brorskap er vanlige, mens islamistiske strømninger later til å ha liten innflytelse.

Navneskikker

Navn kan gi en hel del informasjon om både etnisitet og religiøs tilhørighet. Muslimer har som oftest muslimske fornavn, men noen av disse har endret seg ganske kraftig fra sin arabiske opprinnelse – som en konsekvens av endret uttale i lokale språk og franske ortografiregler. Abdullah blir derfor Abdoulaye, Fatima blir Fatou, Ahmad blir Amadou, Muhammad blir Mamadou, al-Hasan blir Alassane, Abdalrahman blir Dramane osv.⁷ På samme måte har kristne gjerne bibelske fornavn, men da i normal fransk ortografi – Jules, Laurent, Simone, osv. Blant kristne er det utbredt med en kombinasjon av et slikt fornavn og et afrikansk, for eksempel Bernadette Akissi, men det varierer om en da bruker det ene, det andre eller en kombinasjon. Blant muslimer er det mer uvanlig å kombinere muslimske fornavn med afrikanske eller europeiske, men det forekommer. Personer som verken er kristne eller muslimer har ofte afrikanske fornavn, men ikke nødvendigvis. Det finnes også kristne og muslimer med bare afrikanske fornavn. Det er svært usannsynlig at muslimer har bare kristne fornavn,⁸ eller kristne muslimske. (Der hvor barna har foreldre av forskjellig religiøs bakgrunn, vil fornavnene de får som oftest være en indikasjon på hvilken religion de er oppdratt etter.)

⁶ Både president Laurent Gbagbo og hans kone Simone er pinsevenner med nære forbindelser til innflytelsesrike karismatiske kristne kretser i USA.

⁷ Vi har en mengde tilsvarende varianter av bibelske navn i norsk, hvor Johannes har blitt Jon, Elisabeth Lisa, osv.

⁸ Det forekommer imidlertid at muslimer har en kombinasjon av et muslimsk og et europeisk navn – som kan være bibelsk, men da oppleves det ikke-muslimske navnet som et «moderne» europeisk navn, uten kristne konnotasjoner.

Ivorianere kan som oftest plassere andre etnisk etter etternavn, iallfall hvilken etnisk hovedgruppe de tilhører. Eksempelvis er Coulibaly, Diabaté, Diarra, Keita, Sangaré, Touré og Traoré vanlige mandé-navn, mens Koffi, Konan, Nguessan, er vanlige kwa-navn – og Doué, Gbagbo og Kessy er krounnavn.

Ellers varierer rekkefølgen mellom for- og etternavn, etternavnet kan godt stå først. Etter fransk mønster er det en del som skriver etternavn med store bokstaver for å markere hva som er hva, for eksempel SORO Guillaume.

Om begrepet dioula

I ivoriansk dagligtale brukes dioula som en samlebetegnelse for alle av mandé- eller gur-opprinnelse,⁹ og ikke bare de som kommuniserer på et lingua franca som også blir kalt dioula. Dioula i denne betydningen er et språk svært nært beslektet med bambara, som snakkes av mange i Mali, og brukes som handelsspråk i regionen (Elfenbenskysten, Burkina Faso, Mali, Guinea) – også i kystområdene. Folkegrupper fra Sahel-beltet dominerer handelsvirksomhet i hele Vest-Afrika (dioula betyr kjøpmann på bambara), også i kystområdene og storbyene her, og dette er én av årsakene til at dioula har blitt et dominerende lingua franca.

Personer som oppgir å være dioula bruker som regel dette i betydning av samlebetegnelsen for alle med tilhørighet nord i landet og/eller i nabolandene Guinea, Mali og Burkina Faso. Disse vil også kunne oppgi hvilken konkret etnisk gruppe de tilhører.

ETNISITET OG POLITISK KONFLIKT I ELFENBENSKYSTEN

Rapportene som er skrevet om konflikten i Elfenbenskysten etter kuppforsøket 19. september 2002 forutsetter i stor grad et visst kjennskap til landets moderne historie. Jeg inkluderer derfor en relativt kort oppsummering av politiske begivenheter som er viktige som bakgrunnsteppe for dagens konflikt.

Fra frigjøringen i 1960 fram til midten av 1980-tallet

Fra 1960-tallet fram til 1980-tallet opplevde de sørlige områdene av Elfenbenskysten en eventyrlig økonomisk vekst innenfor jordbruket, særlig gjaldt det dyrking av kakao, kaffe, ananas, kokosnøtter og palmeolje. Dette førte til at mange har kalt Elfenbenskysten «Afrikas økonomiske mirakel», og inntektene som ble generert i jordbruket bidro til store investeringer i infrastruktur, framveksten av en lokal middelklasse og en generell økonomisk utvikling også i byene – spesielt Abidjan.

⁹ Forvirrende nok finnes det også en egen etnisk gruppe med navnet dioula, dette er et mandé-folk med tilhørighet i det nordøstlige Elfenbenskysten (grensetraktene til Burkina Faso, øst for Ferkessédougou). Språket deres heter også dioula, men skiller seg til dels kraftig fra lingua franca-språket dioula, selv om begge varianter er beslektede språk. Se også informasjon fra Immigration and Refugee Board of Canada: CIV100038.FE – 26 May 2005 – *Côte d'Ivoire: The Dioula people, particularly their physical traits, cultural beliefs, socio-economic situation and language.*

I forbindelse med femårsplanen for perioden 1970-1975, erklærte president Houphouët-Boigny at jordeiendom tilhørte den som dyrket den, noe som utløste stor konkurranse mellom etniske grupper, både opprinnelige innbyggere og migranter, rundt kontrollen om jordbruksland og til nybrott i skogsområdene – særlig sørvest i landet. Ved slutten av 1970-tallet var rundt én million burkinabè etablert som bønder sørvest i landet, i tillegg til migranter fra andre deler av Elfenbenskysten.

Fra midten av 1980-tallet til slutten av 1990-tallet

Krise i verdensmarkedet for landbruksprodukter

Utover 1980-tallet ble markedet for jordbruksvarene som Elfenbenskysten var storeksportør av gradvis mett, fordi stadig flere land utvidet sin produksjon av de samme varene – særlig kakao og kaffe. Samtidig økte Elfenbenskysten sin produksjon ytterligere, noe som bare bidro til at prisene falt på verdensmarkedet. Inntektene minket, både innenfor jordbruket og nasjonalt, og både bønder og statsapparat gjorde seg stadig mer avhengige av store lån. I 1987 var landet nær konkurs, og den økonomiske krisen var et faktum – og problemene i landbrukssektoren forplantet seg til hele samfunnet.

Demokratisering og videre økonomisk krise

Demokratiseringsbølgen på slutten av 1980-tallet fikk stor betydning også i Afrika, ikke minst i de tidligere franske koloniene i Vest-Afrika, og sammenfalt med den økonomiske krisen i Elfenbenskysten. Etter politisk uro som følge av den økonomiske krisen og press for større politisk åpning, ble president Houphouët-Boigny nødt til å åpne opp for andre politiske partier enn PDCI,¹⁰ som inntil 1990 var eneste tillatte politiske parti i landet. Likefullt ble Houphouët-Boigny gjenvalgt som president med rundt 80% av stemmene, og PDCI fikk 163 av de 175 mandatene i nasjonalforsamlingen. Opposisjonen samlet seg hovedsakelig om FPI,¹¹ med Laurent Gbagbo som leder og presidentkandidat. Studentorganisasjonen ved Abidjans universitet, FESCI,¹² var dannet av FPI da partiet ennå var i eksil, og blir på denne tida etablert som et viktig redskap for FPI.

I perioden etter valget gjør FPI i opposisjon stor sak av påstander fra ivorianere av kwa- og krou-opprinnelse at myndighetene gir ivorianske ID-kort til migranter fra nabolandene i nord for å sikre ytterligere politisk støtte for PDCI. Etter store demonstrasjoner som gikk over i opptøyer i Abidjan i februar 1992, blir et hundretalls FPI-aktivister arrestert, inkludert Laurent Gbagbo. FPI begynner å beskyldte Alassane Ouattara for å være anti-ivoriansk, og hevder han må regnes som burkinabè, og ikke ivorianer (på bakgrunn av at hans far ble begravet i Burkina Faso¹³).

Houphouët-Boigny dør

Den økonomiske utviklingen ble stadig verre utover 1990-tallet, og studenter, statsansatte og militære holdt protester på ulike tidspunkter på grunn av senkede stipender og lønninger. President og «landsfader» Houphouët-Boigny dør i desember 1993, og dette fører til maktkamp innenfor PDCI

¹⁰ Parti Démocratique de la Côte d'Ivoire – Elfenbenskystens demokratiske parti.

¹¹ Front Populaire Ivoirien – Den ivorianske folkefront.

¹² Fédération des Étudiants et Scolaires de Côte d'Ivoire – Elfenbenskystens student- og akademikerføderasjon.

¹³ Ouattaras mor døde i desember 2005, og ble gravlagt i Elfenbenskysten. IRIN News, 20.12.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Outrage over desecration of opposition leader's mother's tomb.*

mellom statsminister Alassane Ouattara og talsmann for nasjonalforsamlingen, Henri Konan Bédié, som blir utpekt til president inntil valg avholdes i 1995. Bédié får støtte av baoulé-dominert ledelse i PDCI, Ouattara blir visesjef i Det internasjonale pengefondet og flytter til Washington – samtidig blir Ouattaras støttespillere fjernet fra maktposisjoner i partiet og statsapparatet, og denne kretsen bryter ut av PDCI og danner partiet RDR.¹⁴

Ivoirité-spørsmålet

Etter splittelsen i PDCI som resulterer i at RDR blir dannet, går FPI til det skritt å alliere seg med rest-PDCI for å hindre at Ouattara kommer til makten ved presidentvalget i 1995. Debatten rundt migrasjonen tar til, og utvikler seg til en diskusjon om ivoirité (ivorianskhet) og hvem som kan regnes som ordentlig ivorianer. Mye av denne debatten dreier seg om å diskvalifisere Alassane Ouattara som presidentkandidat, men bidrar samtidig til å sette spørsmålsteget ved hvorvidt personer av mandé- og gur-opprinnelse generelt kan regnes som tilstrekkelig ivorianske – også angående folk som hadde migrert internt fra nord i landet og sørover.

Mens denne debatten går, får de tre store partiene i Elfenbenskysten stadig sterkere etnisk karakter. PDCI blir stadig mer kwa-dominert, særlig av baoulé og agni, og Bédié uttaler at personer fra disse gruppene er mer egnet til å styre landet enn folk av annen etnisk opprinnelse på grunn av historiske politiske strukturer hos baoulé (med røtter til Ashanti-kongedømmene i Ghana, og helt tilbake til det gamle Egypt, som det ble hevdet). FPI får primært oppslutning blant krou-folk, mens folk av mandé- og gur-bakgrunn i stor grad samler seg bak RDR. (Studentorganisasjonen FESCI går over fra å være koblet til FPI, til å splittes i fraksjoner som stort sett tilsvare de tre store partiene.)

Bak ivoirité-debatten ligger en konflikt om hvilken etnisk hovedgruppe som er «mest ivoriansk», og dermed har legitimitet til å styre hele landet, et mildt sagt kontroversielt spørsmål i et land med stor etnisk variasjon, og hvor ingen etnisk hovedgruppe utgjør noen majoritet av befolkningen. Samtidig beskylder partiene hverandre for å handle kun på vegne av visse etniske grupper, og ikke ha nasjonens interesser i tankene.

Økende politisk uro og følgene av militærkuppet i desember 1999

I løpet av 1999 tilspisser den politiske situasjonen seg, med blant annet store demonstrasjoner i Abidjan. Én av årsakene til at situasjonen hardner til er myndighetenes rettsforfølgelse mot Alassane Ouattara for besittelse og bruk av falske dokumenter for å bevise sin ivorianskhet, noe som mange med opprinnelse nord i landet og i nabolandene kjenner seg igjen i, fordi trakasserier og mistenkeliggjøring under sjekk av ID-papirene til folk med mandé- og gur-bakgrunn blir stadig vanligere fra politiet og militære myndigheter. Julaften 1999 skjer et militærkupp under ledelse av general Robert Guei, de fleste av dem som står bak er underoffiserer fra en elitestyrke som akkurat er tilbake fra oppdrag i Den sentralafrikanske republikk. President Bédié reiser til Frankrike i eksil, mens Ouattara kommer tilbake. Mens høyere offiserer overtar makten etter kuppet, ender underoffiserene som utførte det i stor grad opp som mafiagrupper som bidrar til den økende kriminaliteten og usikkerheten i landet, særlig i Abidjan.

¹⁴ Rassemblement des Républicains – Republikanernes samling.

4. januar 2000 tar general Gueï alle partier utenom PDCI med i en nasjonal samlingsregjering. FPI trekker seg med sine fire ministre fordi 12 av de 22 postene går til personer som enten er RDR-politikere eller oppfattes som RDR-sympatisører, FPI får ytterligere to poster, og blir med igjen. To nye kuppforsøk avverges 15. mai og 4. juli 2000. RDR blir ekskludert fra samlingsregjeringen, men Ouattara kommer like fullt med en felleserklæring sammen med general Gueï, PDCI og FPI hvor det heter at det er enighet om en ny nasjonal samlingsregjering etter presidentvalget i 2000, uansett utfall.

Presidentvalget 2000 fram til kuppforsøket 19. september 2002

General Gueï ønsker å stille som presidentkandidat for PDCI, men partiet vil ikke det (ikke uforståelig, ettersom kuppet hans året før fjernet dem fra makten). Han starter sitt eget parti, UDPCI,¹⁵ som basis for sitt eget presidentkandidatur. Nok et kuppforsøk blir avverget i september 2000, ledet av Ibrahim 'IB' Coulibaly sammen med andre av mandé-/gur-bakgrunn. Flere høyerestående offiserer med lignende bakgrunn blir avskjediget, og general Gueï innfører unntakstilstand og forbyr politisk aktivitet inntil listen over presidentkandidater blir kunngjort. Valgkampen blir redusert til en debatt om hvorvidt Alassane Ouattara kan stille som kandidat for RDR. En koalisjon av anti-Ouattara-organisasjoner, blant andre FPI, FESCI og LIDHO¹⁶ holder en demonstrasjon foran presidentpalasset 28. september. Tusener av burkinabè flykter fra plantasjer de jobber på sørvest i landet til havnebyen San Pedro etter konflikter med folk av krou-bakgrunn.

6. oktober kunngjør høyesterett, diktert av Gueï, at Ouattara ikke får stille som kandidat for RDR på grunn av tvil rundt dokumentene han har lagt fram for å bevise at begge foreldrene er ivorianere. Fem foreslåtte president-kandidater fra PDCI, inkludert tidligere president Bédié, blir også nektet å stille til valg på bakgrunn av formaliteter. Høyesterett godkjenner fem kandidater:

- General Gueï (UDPCI)
- Laurent Gbagbo (FPI)
- Francis Romain Wodié (PIT¹⁷)
- Mel Eg (UDCY¹⁸)
- Nicolas Dioulo (uavhengig)

PDCI velger å ikke delta i valget, men enkelte PDCI-politikere støtter Gueïs kandidatur. RDR oppfordrer sine sympatisører til fredelig valgboikott.

Valget avholdes 22. oktober, og 24. oktober erklærer general Gueï seg som vinner. Laurent Gbagbo oppfordrer samme dag alle «demokrater» til å gå ut i gatene, og det blir sammenstøt mellom sivile og militære flere steder i Abidjan. 25. oktober flykter Gueï fra Abidjan i helikopter, og Gbagbo erklærer seg som vinner. 26. oktober krever RDR-demonstranter nyvalg, og støter sammen med FPI-sympatisører, gendarmeri og politi. Gbagbo innsettes som president.

RDR boikotter også parlamentsvalget 10. desember 2000 og 14. januar 2001 (kretser nord i landet), men får allikevel noen kandidater i nasjonalforsamlingen:

¹⁵ L'Union pour la Démocratie et la Paix en Côte d'Ivoire – Unionen for demokrati og fred i Elfenbenskysten.

¹⁶ Ligue Ivoirienne des Droits de l'Homme – Den ivorianske menneskerettighetsliga.

¹⁷ Parti Ivoirien des Travailleurs – Det ivorianske arbeiderparti.

¹⁸ L'Union Démocratique et Citoyenne – Den demokratiske statsborgerunion.

- FPI – 96 seter
- PDCI – 94 seter
- RDR – 5 seter
- PIT – 4 seter
- Uavhengige – 22 seter
- Andre partier – 2 seter

Alle større partier deltar i lokalvalg i mars 2001, RDR får flertall i flest kommuner, fulgt av PDCI og FPI. Sommeren 2002 stiger uroen i landet foran regionalvalget 7. juli. Ouattara får utstedt bevis av en dommer på at han er ivoriansk borger 30. juni 2002, noe som gjør situasjonen ytterligere anspent. I regionalvalget får FPI og PDCI flertall i 18 regionalforsamlinger hver, RDR i 10 og UDPCI i 3.

Kuppforsøket 19. september 2002

Natt til 19. september 2002 går militære opprørere til angrep på anlegg som tilhører myndighetene i Abidjan, Bouaké og Korhogo. I urolighetene som følger mister rundt 400 mennesker livet, blant annet tas general Gueï av dage sammen med sin kone og andre personer. Kuppforsøket mislykkes etter at myndighetene slår hardt ned på opprørerne, men nordområdene er snart på opprørernes hender. Franske styrker (stasjonert med base i Abidjan siden frigjøringen i 1960) utplasseres i oktober langs en våpenhvilelinje som deler landet i to fra øst til vest. I begynnelsen er det uklart hvilke aktører som står bak kuppforsøket, men 1. oktober erklærer opprørerne at de tilhører en organisasjon som kaller seg MPCI.¹⁹ Organisasjonen beskyldes for å ha sterke bånd til Burkina Fasos president Compaoré. Senere dukker det også opp to andre opprørsgrupper i vest, støttet av Liberias daværende president Charles Taylor (som har et anstrengt forhold til Laurent Gbagbo, hvis etniske gruppe bété har sterke bånd til krahn-gruppen i Liberia, som er motstandere av Charles Taylor), MPIGO²⁰ og MPJ.²¹ De tre opprørsgruppene i nord og nordvest allierer seg etter hvert under betegnelsen FN.²²

SITUASJONEN I ELFENBENSKYSTEN ETTER KUPPFORSØKET 2002

Siden våpenhvilen etter kuppforsøket i 2002, har det vært relativt få trefninger mellom opprørerne i FN og de regjeringslojale militære styrkene i FANCI.²³ De franske styrkene som er utplassert langs våpenhvilelinjen er blitt supplert med soldater fra afrikanske land. Politisk har det vært ført forhandlinger mellom president Gbagbos regime og de nye styrkene, hvor Frankrike, AU²⁴ og ECOWAS²⁵ har meklet. Etter den første avtalen, undertegnet i Linas-Marcoussis utenfor Paris i slutten av januar 2003, var det en viss optimisme å spore, men raskt oppsto det en situasjon som etter hvert har dannet et mønster i konflikten: Partene setter seg ved forhandlingsbordet i regi av én

¹⁹ Mouvement Patriotique de la Côte d'Ivoire – Elfenbenskystens patriotiske front.

²⁰ Mouvement Ivoirien pour le Grand Ouest – Den ivorianske front for det store vest.

²¹ Mouvement pour la Justice et la Paix – Fronten for rettferdighet og fred.

²² Forces Nouvelles – Nye styrker.

²³ Les Forces Armées Nationales de Côte d'Ivoire – Elfenbenskystens nasjonale militære styrker.

²⁴ African Union – Den afrikanske union.

²⁵ Economic Community of West African States. Kjent på fransk som CEDEAO – Communauté Économique des États de l'Afrique de l'Ouest.

eller flere meglende statsledere (Frankrike og/eller representanter fra AU og/eller ECOWAS), og kommer fram til en avtale som er mer eller mindre vag i formuleringene. Når avtalen vel er undertegnet, reiser partene hver til sitt, og få dager etter begynner begge sider å komme med erklæringer om hvordan de tolker vage deler av avtalen, som så blir kategorisk tilbakevist av motparten, og det hele degenererer i gjensidige beskyldninger om skjulte motiver, sabotasje og manglende vilje til forsoning. Beskyldninger mot meklerne om partiskhet er også vanlige. Crisis Group, som følger situasjonen i Elfenbenskysten og regionen ellers nøye, peker på at de politiske aktørene har sterke økonomiske interesser i å holde konflikten på et lavbluss:

To get to the heart of Côte d'Ivoire's problems, it is necessary to understand their economic dimension, and in particular, in terms of the old dictum, to "follow the money". The political impasse is exceptionally lucrative for almost everyone except ordinary citizens. Major government figures have been accused of using state monies, especially from the Enron-like maze of interlinked institutions within the cocoa marketing system, for personal enrichment, purchasing weapons, and hiring mercenaries. Members of the Forces Nouvelles have been accused of monopolising lucrative economic activity, including the trade in cotton and weapons.²⁶

Vanlige ivorianere ser mer og mer pessimistisk på situasjonen, og selv om begge sider kan mobilisere betydelig støtte i befolkningen, er det også utbredt kynisme rundt motivene til politiske ledere. Samtidig blir den økonomiske situasjonen stadig verre, noe alle utenom eliten merker på kroppen. Store summer fra råvareproduksjon som tidligere ble kanalisert via statskassen «forsvinner», utenlandske investeringer i industri og plantasjedrift har i stor grad stoppet opp, og det utenlandske miljøet i Abidjan som jobbet innenfor næringsliv, diplomati og internasjonale organisasjoner²⁷ har i stor grad forlatt landet – noe som har gjort at mange har mistet lukrative arbeidsplasser. På grunn av at landet er de-facto delt og transport over delelinjen fordrer store bestiktelser til forskjellige parter, har nabolandene Mali og Burkina Faso begynt å eksportere sine varer gjennom havner i Senegal, Ghana, Togo og Benin, noe som har ført til store inntektstap for havnen i Abidjan (Vest-Afrikas største).

Et annet bekymringsfullt aspekt ved situasjonen er framveksten av væpnede militsgrupper, særlig i den regjeringskontrollerte delen av landet – såkalte ungpatrioter (jeunes patriotes). Disse gruppene består i stor grad av arbeidsledige eller undersysselsatte unge menn, og bemanner vegsperringer rundt omkring i de regjeringskontrollerte områdene (både på landevegene i rurale strøk, og på gjennomfartsåre inne i Abidjan og andre byer) – etter sigende for å hindre rebeller i å skape problemer og smugle inn våpen. Gjennom å sette lett manipulerbare ungdommer i en bevæpnet maktposisjon, har kretsen rundt president Gbagbo både skapt et redskap som kan vise seg vanskelig å kontrollere, og som i tillegg undergraver mer moderate krefter på bakkenivå i det ivorianske samfunnet. Dette gir seg blant annet utslag i at disse moderate kreftene – landsbyråd og lignende strukturer som tradisjonelt har vært brukt for å megle i konflikter mellom forskjellige etniske grupper på lokalt nivå på landsbygda – er blitt marginalisert av mer radikale og til dels konfliktsøkende

²⁶ Crisis Group, 12.07.2004. *Côte d'Ivoire: No Peace in Sight*, i. Se også IRIN News, 17.11.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Cocoa and diamonds fund military spending*.

²⁷ Bare det at Afrikabanken ble evakuert fra Abidjan til Tunis i 2002 førte til at flere tusen utlendinger forlot Abidjan og Elfenbenskysten. Store deler av det diplomatiske miljøet og staben til FN-organer har tidvis blitt evakuert til naboland, særlig Ghana.

militsgrupper, som i tillegg sitter på våpen.²⁸ I Abidjan har disse «ungpatriotgruppene» et utspring i den presidenttro fløyen innenfor studentskipnaden FESCI på Abidjans universitet. Den viktigste lederskikkelsen for disse militsene, Charles Blé Goudé, var leder for FESCI i perioden 1998-2001. Interessant nok var en av de viktigste rebell-lederne, Guillaume Soro Kigbafori, hans forgjenger som FESCI-leder.²⁹ I tillegg til at de regjeringslojale militsene er vanskelig å kontrollere, er det også viktig at de sysselsetter mange som ellers ville stå uten inntekt. Slik situasjonen er nå, har militsmedlemmene til dels ganske store inntekter fra utpresning av folk som passerer sperringene deres – dette har tidvis ført til svært tilspissede situasjoner i Abidjan og andre steder. Særlig sjåfører med bakgrunn fra nord har reagert mot slik utpresning fra militsgrupper, men også fra soldater, gendarmeri og politifolk.

ID-dokumenter

De praktiske problemene ivorianere med bakgrunn nord i landet opplever rundt å skaffe seg identitetspapirer er dokumentert flere steder. Det er også rapportert at folk har fått identitetspapirene sine ødelagt i konfliktsituasjoner.³⁰ I en nyhetsmelding fra IRIN News heter det følgende:

No new identity cards have been issued since Cote d'Ivoire suffered its first coup in December 1999, making it tough for many youth to travel or register for study or jobs. And in rebel areas, the civil servants and police that once issued such documents closed their offices when the war began.

Even for those who have identity papers, facing the 100 military checkpoints on the 600-kilometre trek from Man to Abidjan can be costly and fraught with intimidation.³¹

Situasjon etter område

Abidjan

Elfenbenskystens viktigste by Abidjan,³² hvor minst en fjerdedel av landets befolkning er bosatt, er på mange måter sentrum for konflikten. Det var her kuppforsøket i september 2002 fant sted, og byen er fortsatt en hovedarena for politisk uro.

Siden kuppforsøket er det primært politiske grupper som er lojale mot president Gbagbo som har holdt demonstrasjoner og vært dominerende i tilspissede situasjoner i Abidjan, men også grupper i opposisjon til presidenten har vært på gatene for å protestere.³³

²⁸ Chauveau, J.-P. & K.S. Bobo, 03.2003: «La situation de guerre dans l'arène villageoise. Un exemple dans le Centre-Ouest ivoirien.» *Politique Africaine 89: La Côte d'Ivoire en guerre – Dynamiques du dedans, dynamiques du dehors.*

²⁹ Konate, Yacouba, 03.2003: «Les enfants de la balle. De la FESCI aux mouvements de patriotes.» *Politique Africaine 89: La Côte d'Ivoire en guerre – Dynamiques du dedans, dynamiques du dehors.*

³⁰ IRIN News, 01.11.2005: *CÔTE D'IVOIRE: What's in a name? A fight for identity*; Human Rights Watch, 08.2001: *The New Racism – The Political Manipulation of Ethnicity in Côte d'Ivoire.*

³¹ IRIN News, 27.10.2005: *CÔTE D'IVOIRE: No future for Ivorian youths living behind rebel lines.*

³² Hovedstaden ble offisielt flyttet til landsfader Houphouët-Boignys landsby Yamoussoukro midt i landet i 1983, men stort sett alt som er av sentral offentlig administrasjon, næringsliv, internasjonale organisasjoner, diplomati osv har forblitt i Abidjan.

³³ IRIN News, 20.10.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Thousands rally to demand Gbagbo quit power.*

Den generelle kriminaliteten i Abidjan har vært stigende siden flere år før kuppforsøket i 2002, med en rolig periode med portforbud fra kuppforsøket til mai 2003. Siden da har den steget voldsomt, ikke minst som følge av at det stadig er flere våpen i omløp.³⁴ En undersøkelse gjort av firmaet Mercer Human Resources Consulting har pekt ut Abidjan som den farligste byen i verden utenlandsk personell kan arbeide i etter Bagdad.³⁵

Et stort problem i hverdagen for folk i Abidjan er alle veisperringene som er satt opp langs byens gjennomfartsårer av politi, soldater og «ungpatrioter» (det vil si Gbagbo-lojale militsgrupper). Her blir særlig personer med bakgrunn fra nord i landet og naboland i nord (men også andre) avkrevd bestiktelser for å passere, de kan oppleve trakassering og mer eller mindre vilkårlig sjekk av id-dokumenter (det siste primært fra soldater og politi). Veisperringene øker i antall nattestid og når den politiske situasjonen er ekstra anspent, da blir også flere utsatt for å måtte betale bestiktelser (også personer med opprinnelse sør i landet). Yrkessjåfører av alle slag er ekstra utsatt for dette, både fordi de i stor grad har opprinnelse nord i landet eller i naboland, og fordi de passerer veisperringene mange ganger for dagen. Konflikter ved slike veisperringar har ved enkelte anledninger endt med dødsfall, og ved minst én anledning har dette ført til streik fra yrkessjåfører i byen.³⁶

Befolkningen i Abidjan har vokst som følge av konflikten. Ganske store grupper ivorianere har forlatt områdene i sørvest på grunn av ufred og krigshandlinger og nordområdene på grunn av sammenbrudd i infrastrukturen og offentlig sektor og reist til Abidjan, hvor mange er avhengige av hjelp fra slektninger for å overleve:

The impact of the war on the commercial capital of Abidjan is not immediately visible, but a closer look unveils abandoned office buildings, empty hotel lobbies and closed movie theatres and restaurants.

While business in the once-bustling central district of Plateau winds down, the populous outskirts of the city have seen a massive influx of refugees from the rebel-held north. According to rough estimates by municipal authorities, Abidjan has swollen with perhaps as much as a million people to a total population of 5 million - almost a third of the entire 17-million population.³⁷

Situasjonen i Abidjan har tidvis vært svært anspent mellom militsgrupper som er lojale mot president Gbagbo og deler av befolkningen som enten sympatiserer med opprørerne i nord eller som oppfattes som lojale mot dem. Når politiet har grepet inn i slike konflikter, har det også vært skuddveksling mellom politiet og militsene.³⁸

Som nevnt har studentmiljøene på Abidjans universiteter vært et kjerneområde for politisk konflikt i mange år. Situasjonen her fortsetter også å være svært anspent:

³⁴ IRIN News, 31.04.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Crime and corruption flourish amid political crisis.*

³⁵ IRIN News, 08.11.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Guns of war feed crime explosion.*

³⁶ Opplysningene hentet fra egne erfaringer under arbeidsopphold ved den norske ambassaden i Abidjan februar-juli 2003. Informasjon om generalstreik blant yrkessjåfører høsten 2003 gitt av ansatte ved ambassaden pr telefon.

³⁷ IRIN News, 19.09.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Peace more elusive than ever on third anniversary of civil war.* Se også IRIN News, 18.02.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Life on the run for Ivorian IDPs.*

³⁸ IRIN News, 04.02.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Two dead after clashes between police and youth militia;* IRIN News, 20.01.2005: *CÔTE D'IVOIRE: "I'm against the war, but please don't quote me".*

At the main university in Cote d'Ivoire's commercial capital, Abidjan, many scholars are more worried about self-defence than self-improvement on a campus dominated by a pro-government student union that uses rape and torture to maintain control.

Many students insist that the Students' Federation of Cote d'Ivoire (FESCI) is nothing more than a government militia, with what some call a "mafia"-like hold on the university.³⁹

Sørøst utenom Abidjan

Områdene sørøst i landet utenom Abidjan er generelt rolige. Landsbygda i denne delen av landet har vært lite berørt av de store migrasjonsstrømmene, og har derfor stort sett vært spart for konflikter mellom «innfødte» og «innflyttere».

Sørvest

Områdene sørvest i landet kalles av mange «Det ville vesten»⁴⁰, og dette skyldes at det er i dette området konflikten er mest akutt mellom «opprinnelige» etniske grupper og «innflyttere» – både fra øst og nord i Elfenbenskysten og fra nabolandene i nord, særlig Burkina Faso. Det er i stor grad her det bor store grupper migranter som jobber som bønder og landarbeidere, og da det begynte å bli knapt med jordbruksland utover 1980-tallet ble situasjonen gradvis mer anspent mellom de etniske gruppene som har bodd i området i lengre tider (særlig forskjellige krou-etnisiteter) og migranter fra andre deler av landet og nabolandene:

Ivory Coast is home to 65 different ethnic groups. When the country won independence from France in 1960, a migration churned the ethnic composition of the country's southwest. Millions of foreigners and Ivoirians from other parts of the country moved to the lush region, setting up the hundreds of thousands of small cocoa farms which form the backbone of the economy.

With cocoa money, Ivory Coast built itself up into what was for decades the success story of West Africa. But now, the migration responsible for the cocoa boom is fueling unrest.⁴¹

Situasjonen er svært anspent på lokalnivå mellom grupper som har vært naboer i generasjoner:

In the government-controlled southwest, immigrants from Burkina Faso and their children have become the main targets in a complex and potent mix of ill-defined land tenure systems, rising poverty and an abundance of guns.

[...]

"Many Burkinabes were born here and have lived here all their life, they don't know Burkina Faso," said Adama Pascal Ouedraogo, the Burkinabe consul based in the central city of Bouake. "Some have been here for two or three generations. They haven't invested in Burkina Faso. There is no such thing as going home to Burkina Faso. This is their home," he said.⁴²

Paradoksalt nok er det samtidig denne delen av Elfenbenskysten som går best økonomisk, fordi prisene for råvarene som dyrkes der har gått opp de seneste årene. Den økte fortjenesten for dette

³⁹ IRIN News, 29.07.2005: *CÔTE D'IVOIRE: University campus polarised by political violence.*

⁴⁰ BBC, 08.02.2005: *Ivory Coast's 'Wild West'.*

⁴¹ Christian Science Monitor, 14.12.2005: *The Ivory Coast's cocoa war.*

⁴² IRIN News, 02.11.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Profiting from war in the Wild West at the expense of immigrants.*

ser imidlertid lokalbefolkningen mindre til – det er primært makthaverne som tjener på de økte råvareprisene i kombinasjon med at mer uoversiktlige forhold på grunn av konflikten gjør at det er lettere å unndra inntektene fra statlig beskatning, toll og lignende.⁴³

De fleste krigshandlinger under konflikten etter kuppforsøket i 2002 har vært konsentrert i de sørvestlige områdene. Mange «innflyttere» i regionen har reist tilbake til stedene de opprinnelig kom fra – både ellers i landet og til nabolandene,⁴⁴ og i perioden rett etter kuppforsøket valgte selv liberianske flyktninger å reise tilbake til et Liberia i krig heller enn å bli boende i flyktningeleire i det sørvestlige Elfenbenskysten.⁴⁵

Noe som skaper stor bekymring er opplysninger om at partene i konflikten i Elfenbenskysten rekrutterer blant demobiliserte soldater fra konflikter i nabolandene Liberia, Sierra Leone og Guinea. Human Rights Watch har rapportert at regjeringshæren FANCI driver med slik rekruttering i de østlige områdene i Liberia,⁴⁶ men de er ikke alene om å drive rekruttering blant tidligere soldater:

Several combatants living in both Sierra Leone and Liberia told HRW that they had, since mid-2004, been asked to fight in Côte d'Ivoire, both for the Forces Nouvelles rebels and for the Ivorian government. A few did not know which side they were being asked to join. The November 2004 Ivorian government's raids against the main rebel-held cities of Bouaké and Korbogo appeared to have spanned an increase in recruitment efforts in Liberia, including of recently demobilized child combatants.⁴⁷

Dette illustrerer også i hvilken grad konfliktene i Elfenbenskysten, ikke minst i vest, er knyttet til et større regionalt konfliktbilde. President Gbagbo og Guineas president Lansana Conté støttet hver sin allierte opprørsbevegelse i Liberia, MODEL⁴⁸ og LURD⁴⁹, mot daværende president Charles Taylor, som igjen har hatt tett kontakt med Burkina Fasos president Blaise Compaoré (og Libyas Muammar Qadhafi) og støttet de ivorianske opprørsgruppene MPIGO og MPJ (nå en del av «de nye styrkene»). Charles Taylor invaderte i sin tid Liberia fra baser i Elfenbenskysten i forståelse med general Robert Gueï. Den videre utviklingen i Elfenbenskysten, og dessuten ventet uro i Guinea når den aldrende og syke president Conté går bort, vil kunne få store konsekvenser for den skjøre freden i både Sierra Leone og Liberia.

Sikkerhetssonen

Drøyt 10 000 soldater, rundt 6500 i en Senegal-ledet FN-styrke og 4000 franske, vokter frontlinjen som skiller det presidentlojale sør fra det opprørerstyrte nord. Bortsett fra i de urolige områdene vest i landet, har det generelt vært ganske rolig langs frontlinjen siden franske soldater begynte bevoktningen av den i ukene etter kuppforsøket i september 2002. Det ene store unntaket har vært

⁴³ IRIN News, 15.12.2005: *CÔTE D'IVOIRE: War brings easy profits for some, hardship for others*; IRIN News, 24.11.2004: *CÔTE D'IVOIRE: Business as usual for core cocoa sector even after unrest*.

⁴⁴ IRIN News, 29.12.2005: *CÔTE D'IVOIRE/MALI: Ivorian crisis felt beyond its borders*.

⁴⁵ IRIN News, 07.04.2003: *CÔTE D'IVOIRE: IOM to assist people displaced from Cote d'Ivoire*.

⁴⁶ Human Rights Watch, 28.10.2005: *Côte d'Ivoire: Government recruits child soldiers in Liberia*.

⁴⁷ Human Rights Watch, 04.2005: *Youth, poverty and blood – The lethal legacy of West Africa's regional warriors*.

⁴⁸ Movement for Democracy in Liberia.

⁴⁹ Liberians United for Reconciliation and Democracy.

trefninger mellom ivorianske regjeringsstyrker og franske soldater som fant sted etter at ivorianske styrker bombet en fransk militærbase 6. november 2004. Da franske styrker som tilsvar ødela hele Elfenbenskystens flyvåpen, førte dette til enorme opptøyer i Abidjan og angrep mot franskmenn og andre europeere i byen, som fikk som resultat at de fleste sivile av europeisk bakgrunn (inkludert diplomater fra mange land) ble evakuert fra Elfenbenskysten i løpet av få dager.⁵⁰ Situasjonen langs våpenhvilelinjen roet seg imidlertid raskt ned, og har siden vært rolig.

Nord

Situasjonen i nord etter at landet de facto ble delt høsten 2002 har vært relativt rolig. Hovedproblemet har vært et nærmest totalt sammenbrudd i offentlige tjenester, blant annet som følge av at myndighetene kort tid etter kuppforsøket kunngjorde at alle offentlig ansatte utenfor de regjeringskontrollerte områdene kun ville få lønningene sine utbetalt i Abidjan. De «nye styrkene» har forsøkt å erstatte offentlig administrasjon, politi og lignende, men uten å opprettholde nivået fra før konflikten. Helsevesenet drives i det vesentlige av utenlandske bistandsorganisasjoner,⁵¹ og skolevesenet på alle nivåer har i stor grad kollapset. Selv om det drives en del undervisning på flere nivåer i flere av byene, gjøres dette i stor grad på frivillig basis, og det er stor uro blant elevene og deres foresatte for at eksamener som er tatt mens konflikten er pågått, og vitnemål som er skrevet ut i denne perioden, er nærmest verdiløse.⁵² De generelle frustrasjonene blant befolkningen i nord er stigende etter mer enn tre år med stillstand, og generelt håpløse framtidsutsikter.⁵³

Det er imidlertid viktig å understreke at selv i en situasjon hvor mye av infrastruktur og offentlige tjenester har brutt sammen, så skiller faktisk ikke situasjonen på landsbygda nord i Elfenbenskysten pr i dag seg vesentlig fra normalsituasjonen i nabolandene Burkina Faso, Mali og Guinea.

Ferdseil mellom ulike deler av landet og til nabolandene

Selv om Elfenbenskysten har vært delt i to siden kuppforsøket i september 2002, er det fremdeles en viss ferdsel over våpenhvilelinjen som deler landet fra øst til vest, men det er betraktelig vanskeligere å forflytte seg mellom forskjellige deler av landet og til nabolandene enn før uroen brøt ut. Dette gjelder også ferdsel innenfor de henholdsvis regjeringskontrollerte og opprørerkontrollerte områdene, fordi soldater (både fra regjeringsstyrkene og opprørsstyrkene), politi og et mylder av ulike militærgrupper har satt opp veisperringer langs hovedveiene. De fleste som passerer blir avkrevd bestikkelser ved slike veisperringer:

On the highway connecting the fertile south with the arid north, convoys of up to fifty foreign trucks can be seen at once carrying illegally imported consumer goods from northern neighbouring countries to the southern port city of Abidjan. [...]

⁵⁰ IRIN News, 07.11.2004: *CÔTE D'IVOIRE: Militants rampage in Abidjan, foreigners airlifted from homes.*

⁵¹ IRIN News, 08.05.2003: *CÔTE D'IVOIRE: Struggle to revive health services in rebel-held north*; IRIN News, 04.06.2004: *CÔTE D'IVOIRE: EU re-equips 25 health centres, mainly in the north*; IRIN News, 30.08.2004: *CÔTE D'IVOIRE: Nurses run checkpoint gauntlet to get medicines for north*; IRIN News, 09.12.2004: *CÔTE D'IVOIRE: Civil war means no school, no shots for millions of children.*

⁵² IRIN News, 15.02.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Lost generation feared as schools in rebel north struggle to stay open*; IRIN News, 20.06.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Pupils in rebel north may finally sit exams after wasted year.*

⁵³ IRIN News, 27.10.2005: *CÔTE D'IVOIRE: Deadlock a harsh blow to youth living behind rebel lines.*

It is cheaper for the goods to be shipped in convoys, with each truck paying a set rate, than to travel alone and face greater risk. Haulage through north or south can cost US \$200 a truck plus extra payments at roadblocks, according to UN figures.

[...]

The young men feel trapped in Man; there are no jobs and there is no way out.

"Before it used to take five hours to get to Abidjan, now you're two days on the road and you pay a fortune [in bribes] to get there," said Coulibaly, who would love to go to Abidjan in search of work but can't raise enough cash for the journey.⁵⁴

På grunn av denne situasjonen, og fordi togtrafikken mellom Abidjan og Burkina Fasos hovedstad Ouagadougou har stått stille under det meste av konflikten, har mye av godstrafikken som tidligere gikk mellom Abidjans havn (den største og mest moderne i hele Vest-Afrika) og nabolandene uten kystlinje (særlig Mali og Burkina Faso) blitt omdirigert til Ghana, Togo og Senegal for transport til landene i Sahel-regionen. Det foregår både varetransport og persontransport mellom sør og nord i Elfenbenskysten og videre til Guinea, Mali og Burkina Faso også under de rådende forholdene, men problemene med veisperringer og kriminalitet langs veinettet i Elfenbenskysten gjør at mange som skal reise eller frakte varer mellom Abidjan til disse landene (og noen som skal til områder nord i Elfenbenskysten) velger å reise via Ghana, selv om veinettet der fremdeles er betraktelig dårligere enn i Elfenbenskysten. Det er svært lite slik ferdsel via Liberia – ikke bare på grunn av den urolige situasjonen vest i Elfenbenskysten, men også fordi veinettet i Liberia er blant de verste i Afrika. Flyforbindelsene mellom Abidjan, vestafrikanske hovedsteder og europeiske byer har stort sett gått som normalt gjennom konfliktperioden.

Skriftlige kilder

- Blion, Reynald & Sylvie Bredeloup, 1997. «La Côte d'Ivoire dans les stratégies migratoires des Burkinabè et des Sénégalais» i Contamin, Bernard & Harris Memel-Fotê (éds). *Le modèle ivoirien en questions – Crises, ajustements, recompositions*. Paris: Karthala-Orstom.
- Commission Nationale de Coordination de Côte d'Ivoire, 1999. *Ethnies d'Afrique: La Côte d'Ivoire*. Abidjan: Nouvelles Éditions Ivoiriennes.
- Commission des Recours des Réfugiés, 23.11.2004. *Côte d'Ivoire : la question dioula et la partition de la Côte d'Ivoire*.
- Commission des Recours des Réfugiés, 04.06.2005. *Côte d'Ivoire : les Baoulé, Henri Konan Bédié et la crise ivoirienne*.
- Crisis Group, 28.11.2003. *Côte d'Ivoire: The War Is Not Yet Over*.
- Crisis Group, 12.07.2004. *Côte d'Ivoire: No Peace in Sight*.
- Crisis Group, 24.03.2005. *Côte d'Ivoire: Le pire est peut-être à venir*.
- Crisis Group, 12.10.2005. *Côte d'Ivoire: Les demi-mesures ne suffiront pas*.
- Human Rights Watch, 08.2001: *The New Racism – The Political Manipulation of Ethnicity in Côte d'Ivoire*.
- Koffi, Bernadette Akissi, 2001. *L'univers des noms et prénoms baoulé en Côte d'Ivoire*. Abidjan: Nouvelles Éditions Ivoiriennes.
- Le Pape, Marc & Claudine Vidal (éds), 2002. *Côte d'Ivoire l'année terrible 1999-2000*. Paris: Karthala.

⁵⁴ IRIN News, 15.12.2005: *CÔTE D'IVOIRE: War brings easy profits for some, hardship for others*.

Lonely Planet, 2002. *West Africa (5th ed.)*. Footscray, Victoria: Lonely Planet.
Loucou, Jean-Noël, 2002. *Histoire de la Côte d'Ivoire: Peuples et ethnies*. Abidjan: Éditions Neter.
Rémy, Mylène, 1989. *La Côte d'Ivoire aujourd'hui*. Paris: Les éditions J.A.
Tapinos, G.P., Hugon, P. & P. Vimard (éds), 2002. *La Côte d'Ivoire à l'aube du XXIe siècle – Défis démographiques et développement durable*. Paris: Karthala.

Nettkilder

BBC. (<http://news.bbc.co.uk>)
Christian Science Monitor. (<http://www.csmonitor.com/>)
Commission des Recours des Réfugiés, Centre de recherche, Ressources géopolitiques. (http://www.commission-refugies.fr/centre_recherche_18/ressources_geopolitiques_61/)
Crisis Group. (<http://www.crisisgroup.org>)
Gordon, Raymond G., Jr. (ed.), 2005. *Ethnologue: Languages of the World, Fifteenth edition*. Dallas, Tex.: SIL International. (www.ethnologue.com).
Human Rights Watch. (<http://www.hrw.org>)
Immigration and Refugee Board of Canada – Country of Origin Research. (http://www.irb-cisr.gc.ca/en/research/origin_e.htm)
INSTAT Côte d'Ivoire – Institut National de la Statistique. (www.ins.ci)
IRIN News. (<http://www.irinnews.org>)
Utrikespolitiska Institutet. *Landguiden: Elfenbenskusten*. (<http://www.landguiden.se>)